

Eliaes belofte

Fiona Valpy bij Boekerij:

Een zomer lang geleden
Elianes belofte

Fiona Valpy

Elianes belofte

Een eeuwenoud Frans kasteel is het decor
van een grote liefde. Tot de Tweede Wereldoorlog
alle dromen wegvaagt.

Eerste druk 2021

Derde druk 2022

ISBN 978-90-225-9676-0

ISBN 978-94-023-1315-4 (e-book)

ISBN 978-90-528-6405-1 (audio)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *The Beekeeper's Promise*

Vertaling: Titia Ram

Omslagontwerp: DPS Design & Prepress Studio, Amsterdam,
bewerkt door Johannes Wiebel | punchdesign, München

Omslagbeeld: Trevillion Images, bewerkt door DPS

Opmaak binnenwerk: ZetSpiegel, Best

© 2018 Fiona Valpy

© 2021 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor mijn vriendin Michèle, alle liefs

Ga je velden en tuinen in, dan zul je merken dat de bij
niets liever doet dan honing uit de bloem halen,
maar dat de bloem, op haar beurt, leeft om haar honing
aan de bij te schenken.

Voor de bij is de bloem een fontein van leven,
en voor de bloem is de bij een brenger van liefde.

Uit De profeet, Kahlil Gibran

Een honingbij doet een 'wiebeldansje' waarmee ze haar
collega-bijen de afstand tot en locatie van een nieuwe plek
om te foerageren laat weten. Ze danst een acht, beweegt
met de klok mee in een halve cirkel en vervolgens in
een rechte lijn... gevolgd door een halve cirkel
tegen de klok in.

Als het winter wordt, stoppen de bijen met foerageren en
verzamelen ze zich rond de koningin in de kern van de
korf. Ze genereren warmte door de vliegspieren van hun
vleugels los te koppelen en te 'rillen', die spieren snel
samen te trekken en te ontspannen.

Uit The Beekeeper's Bible,
Richard Jones en Sharon Sweeney

Deel 1

Eliane

2017

ZE WIST DAT DIT HAAR LAATSTE zomer zou worden. De warme streling van het late voorjaarslicht kon de mistige vermoedheid die de laatste tijd door haar botten kroop niet wegduwen. Maar er waren zo veel zomers geweest. Bijna honderd. Ze keek heuvelopwaarts, naar het kerkhofje achter de wijngaarden, waar de mensen lagen van wie ze het meest had gehouden. Ze wachtten nu op het moment dat ze haar zouden kunnen verwelkomen.

Een werkbij, een van de eerste die zich op die heldere ochtend uit de kast waagde, vloog duizelige spiraalvormen terwijl hij zich oriënteerde en op zoek ging naar de nectar in de bloemen die ze in haar tuin had gekweekt. Hij cirkelde om haar heen, aangetrokken door de geur van bijenwas en honing die haar door leeftijd zacht geworden huid uitwasemde. 'Jij ook een heel goedemorgen.' Ze glimlachte. 'Maak je maar geen zorgen, ik laat je nog niet in de steek. Ik weet dat er nog werk gedaan moet worden.'

Ze zette de mand met ramen die ze bij zich had naast de witgeverfde kasten neer en deed de sluijer van de breedgerande hoed goed over haar hoofd en schouders. Ze maakte de eerste kast open, haalde rustig het schuine dak eraf en boog zich voorover om de werkbijen te inspecteren: een krioielende, zoemende

massa van lichaampjes die hun koningin verzorgden. De voorraad honing was ruim voldoende geweest voor de winter en de kolonie was zich al aan het uitbreiden.

Ze schoof de nieuwe ramen in een lege kast en plaatste die boven de bijenmassa. ‘Alsjeblieft, uitbreidingsruimte,’ zei ze tegen de bijen. ‘En voor de honing van komende zomer.’

Ze werkte methodisch alle bijenkasten af. Toen ze klaar was strekte ze haar rug; ze had pijn van de inspanning die het had gekost om de kasten en ramen te tillen. Ze tuurde omhoog naar het delicate maaswerk van acaciabladeren dat zijn gestippelde schaduwpatroon over de bijenkasten wierp. Ze konden elk moment gaan bloeien, en dan zou de cascade van witte bloesem de bomen zilverkleurig maken, en dan zouden de bijen de allerzoetste nectar drinken. Haar potten acaciahoning zouden potten vol zomer zijn, zoet en goudkleurig.

Ze glimlachte. Ja, er waren zo veel zomers geweest. Nog één erbij zou een geschenk zijn.

Abi

2017

IK BEN VERDWAALD. VERDWAALD in Frankrijk, zoals de woorden van dat stomme liedje dat ik maar niet uit mijn hoofd krijg terwijl ik over de weg ploeter. Ik blijf even staan om met mijn shirt mijn gezicht af te vegen, dat nu al kletsnat is van het zweet. De weg loopt langs een richel die aan de ene kant steil naar beneden loopt, en ik moet toegeven dat er ergere plaatsen zijn om te verdwalen. Het uitzicht opent zich wijds vóór me, een lappendeken van velden in groen en goud, hier en daar onderbroken door donkergroene, fluwelen bossen. Het brede, satijnen lint van een meanderende rivier kronkelt door de vallei onder me.

Het is stil en vredig in de Franse zon. Precies zoals ik het me had voorgesteld toen Pru en ik ons inschreven voor de yogaretraite. ‘Kijk eens, dit is precies wat je nodig hebt, Abi.’ Ze had de folder onder mijn neus geduwd terwijl we onze matjes aan het oprollen waren en onze schoenen aantrokken na de gebruikelijke donderdagavondsessie. “Een weekje yoga, meditatie en mindfulness op het Franse platteland,” had ze voorgelezen.

Ik zei maar niet dat ik het de voorgaande jaren nauwelijks had kunnen opbrengen mijn appartement te verlaten en dat de wandeling naar de yoga het verst was dat ik in maanden van

huis was geweest. Naast de bezoeken aan het ziekenhuis dan, waar de fysiotherapeuten en psychologen hadden geprobeerd me te helpen de uit elkaar gescheurde stukken van mijn leven weer aan elkaar te zetten.

Maar die retraite was wel een verleidelijke gedachte geweest. Ik was altijd al dol op Frankrijk geweest. Of in ieder geval op het idee. Niet dat ik er nou zo vaak naartoe was geweest – of naar willekeurig welk ander land dan ook. Maar Frans was op school mijn beste vak. Iets waar ik goed in was, dagdromend over de prachtige wereld van *maman*, papa en Marie-Claude zoals die me in de schoolboeken was voorgeschoteld. En ik wist dat ik harder zou moeten werken om mijn leven weer op te rit te krijgen, en dat ik zou moeten beginnen met meer de deur uit te gaan. Als ik samen met Pru op reis zou gaan zou dat het gemakkelijker maken, had ik gedacht. Ze is fijn gezelschap en altijd goed georganiseerd. Sinds ze zich had aangesloten bij de yogagroep om over haar scheiding heen te komen, was er bij koppen chaithee met kaneel vriendschap gegroeid. Ze heeft gevoel voor humor en kletst niet oeverloos door, waar ik vreselijk nerveus van zou zijn geworden, dus leek ze me een fijne reisgezel en had ik ermee ingestemd samen te gaan. Ze had ons die avond nog ingeschreven voor de retraite en had meteen de vliegtickets geboekt, dus terugkrabbelen was geen optie. Hoewel ik niets liever wilde, vanaf het moment dat ze belde om te bevestigen dat alles was geregeld.

Had ik maar niet zo spontaan moeten doen, berisp ik mezelf terwijl ik voortploeter over het asfalt. Dat levert nooit iets goeds op. En nu heb ik geen idee waar ik heen ga, de berg op vanuit het centrum, door de wijngaarden, die er in mijn ogen allemaal precies hetzelfde uitzien. Een heel klein stukje in me moet toegeven dat ze best mooi zijn, dat wel, met dat gouden licht op die weelderige groene bladeren die uit het kronkelende, dood uitziende hout komen.

Maar ik wil me niet van mijn woede laten afleiden door de schoonheid van de omgeving. Het is belangrijk dat ik mijn woede jegens Pru – omdat ze me zomaar heeft achtergelaten – nog even laat sudderen en borrelen. Mijn therapeut zou trots op me zijn; die zegt altijd tegen me dat woede onderdeel van het helingsproces is. En ik voel in ieder geval iets. Wat misschien beter is dan niets voelen. Of niet.

Tot zover de sereniteit en verlichting die werd beloofd in de folder. Ik stamp nog een stukje door. Ik weet best dat ik Pru de schuld niet kan geven. De meeste mensen zouden als ze de kans hadden gekregen precies hetzelfde hebben gedaan. De gedachte aan een bad en een goed bed, nog even los van een fitte en lenige Nederlander om het mee te delen, is zonder meer verleidelijk. Ik ben gewoon jaloers. Maar niettemin is het mijn goed recht om razend op haar te zijn.

Ze had hem leren kennen in de rij bij het toilet, na de lunch op de tweede dag. Ze laat er nooit gras over groeien, onze Prudence, ook al betekent haar naam ‘behoedzaamheid’. Ze zei dat ze allebei op slag een verbinding hadden gevoeld. ‘Zielsverwanten’ was het woord waarmee ze het omschreef toen ik uiteindelijk niet meer om haar heen kon nadat ze pardoes naast me neer was geploft bij de lunch.

‘Gebaseerd op een gelijktijdige behoefte om naar de plee te gaan na een bord gekruide linzenstoofpot? Dat vind ik nou niet bepaald diepgaand,’ had ik tegengeworpen voordat ik mezelf ervan had kunnen weerhouden.

Ze negeerde mijn uitbarsting en zei: ‘Hij heeft de dure variant van de retraite geboekt en logeert in een hotel in de buurt. Het schijnt schitterend te zijn. Hij heeft er een hele suite, met bubbelbad.’

Ik slaakte een zucht. ‘Dat klinkt inderdaad beter dan een be-

schimmelde, betonnen doucheruimte met wat resten oud stucwerk tegen de muren.’

We waren drie dagen daarvoor in het centrum gearriveerd. Toen we aankwamen was het avond en de meeste mensen waren al helemaal geïnstalleerd, hadden hun tent op de beste plekken opgezet en liepen rond alsof ze er helemaal thuis waren. Een personeelslid in een gebatikt shirt, zijn kaalgeschoren hoofd glinsterend in de late middagzon, bracht ons naar een hoekje waar wij onze tent konden opzetten. Het was overduidelijk het allerlaatste plekje: ‘lekker dicht bij de wc’s’ zou de beste manier zijn om het te omschrijven. Uiteindelijk slaagden we erin de tent op te zetten, hoewel we niet meteen doorhadden hoe de tentstokken in elkaar moesten. De haringen in de grond slaan met een rubberen hamer was ook niet eenvoudig, aangezien de grond hard was als beton. Uiteindelijk lukte het om drie van de vier hoeken stevig vast te zetten, die vierde ietsje minder, en we bevestigden zelfs stormlijnen om te zorgen dat hij in alle weersomstandigheden zou blijven staan. Niet dat het waait. Het is schitterend weer, dat stond in ieder geval wel accuraat in die folder. ’s Nachts is het koud, maar in de ochtend verwarmt de zon de lucht al heel snel en tegen de middag is het bloedheet.

Ik schrik me rot van plotseling geritsel in de berm naast me en zie een dunne, geel-zwart gestreepte slang weg kronkelen. Een slang in het gras: daar moet je voor oppassen, die zijn het gevaarlijkst. Ik adem diep in en laat de lucht met een zucht weer los, zoals mijn therapeut me heeft geleerd om mezelf te kalmeren als de alarmbellen in mijn hoofd afgaan.

Verman je, zeg ik tegen mezelf. Probeer de controle te behouden, dat is de sleutel. Zorg dat je niet overweldigd raakt door de herinneringen. Het heeft tijd nodig, dat zegt iedereen.

Ik heb de top van een heuvel bereikt en de weg voor me loopt

een stukje vlak door voordat hij weer gaat stijgen. Ik blijf even staan om op adem te komen, duw mijn vuist in mijn zij op de plek waar het steekt, en dan loop ik verder, wat nu gemakkelijker gaat. Ik kijk op mijn horloge. Het is na zessen. In de eetzaal in het centrum is de maaltijd ondertussen achter de rug, zijn de porties rijst met gestoofde groente uitgedeeld en opgegeten, met een stuk fruit als toetje. We zijn met zijn allen aan het detoxen, hoewel dat gezonde eten tot nu toe alleen maar een heleboel geïrriteerde mensen oplevert die last hebben van hoofdpijn, winderigheid en een stinkende adem. Over toxiciteit gesproken. Maar ik weet wel zeker dat er niemand gaat aankomen van deze vakantie. Tenzij Pru en haar Nederlander zich stiekem vol zitten te vreten in dat luxehotel van hem. Ze zullen wel in bed liggen met champagne en bonbons.

Ik ploeter voort en bedenk dat ik een moord zou doen voor een sandwich met bacon. Dat zal je niemand ooit horen zeggen tijdens een yogaretraite, ook al is het vast wat de meeste mensen de helft van de tijd denken terwijl ze op hun meditatiekussentje proberen hun hoofd leeg te maken. Of misschien ben ik de enige.

Het was allemaal een beetje overweldigend, op de avond dat we arriveerden. Nadat we de tent hadden opgezet was het etens-tijd, dus liepen we achter de stroom van collega-retraitegangers aan naar de rij bij de opscheptafel. We stonden elkaar allemaal steels te bestuderen terwijl we ons best deden er als een echte yogi en ontspannen uit te zien. Pru had een of ander lang kauftanding aangetrokken, heel anders dan ze er normaal gesproken uitziet. Na die worsteling met de tent was ik chagrijnig en oververhit. Ik had niet de moeite genomen mijn shirt en spijkerbroek, het uniform dat ik draag om de heftigste littekens op mijn armen en been te verbergen, voor iets anders te verruilen.

Ik voelde de muggen boven de bandjes van mijn sandalen al in mijn enkels bijten.

Pru kwam die avond in de tent niet meer bij van het lachen toen ik vroeg: ‘Denk je dat we muggen mogen doodslaan, of is dat slecht karma?’ Ik pakte toch maar snel mijn muggenspray; alles om goed te kunnen slapen. Hoewel de kans dat ik in slaap zou vallen hoe dan ook vrijwel nihil was, in die klamme kou die de tent al binnenstroomde, met de jeuk van de muggenbeten die ik al had en de deuren van de toiletten die de hele nacht open- en dichtsloten. Ik voelde me tegen de tijd dat het weer ochtend werd alles behalve sereen, en net toen ik eindelijk in slaap was gevallen, begon er op een boerderij ergens in de buurt een haan te kraaien.

Ik loop langs een huisje aan de weg en uit het niets komt er ineens een wild blaffende hond op me af stuiven. Ik schrik me voor de tweede keer helemaal kapot en mijn zenuwen staan op scherp terwijl het paniekcentrum in mijn hersenen opnieuw wordt getriggerd. Godzijdank staat er een hek tussen mij en de hond. Het is hier levensgevaarlijk, met die slangen en dolle honden.

Ik heb een blaar op mijn hiel en sta even stil om het bandje van mijn sandaal wat losser te doen, mijn vingers nog bevend in de nasleep van de bijna-confrontatie met die hond. De huid van mijn hiel is kapot. Dat wordt een fijne wandeling terug naar het centrum. Ik heb geen idee waar ik ben of hoe ver het nog is. Een stukje verderop staat een smeedijzeren kruis op een heuveltje. Ik strompel erheen en ga op het gras zitten (nadat ik het zorgvuldig op slangen heb gecontroleerd, dat snap je). Op een steen naast het kruis staat SAINTE-FOY-LA-GRANDE 6 KILOMÈTRES. Er staat een bord met een blauwe bovenkant en een gele kokkelschelp erop: ik herken het als een markering voor die pelgrims-

route waar Pru laatst maar niet over ophield toen ze tijdens het ontbijt uit haar reisgids zat voor te lezen.

Ik denk terug aan het gesprek die ochtend in de meditatiezaal, over karma: wie kaatst kan de bal verwachten. Ik kon me nauwelijks inhouden Pru mijn dodelijkste blik toe te werpen, hoewel dat natuurlijk slecht karma zou zijn geweest, dus daar verlaagde ik mezelf niet toe. Ze zat een paar rijen voor me op een kussentje naast haar Nederlander. Ze had me gevraagd naast hen te komen zitten, maar ik had mijn hoofd geschud en was blijven zitten waar ik zat. Nee, bedankt. Ik hoef je liefdadigheid niet en ik wil al helemaal geen vijfde wiel aan je wagen zijn. Ik zat in kleermakerszit op het paarse kussentje, hoewel mijn stijve knie indringend protesteerde en mijn voet meteen begon te slapen. Het ongeluk was bijna twee jaar geleden, dus dan zou je toch denken dat het met al die fysio en yoga wel eens een keer genezen zou zijn. Ik sloot mijn ogen zodat ik niet zou zien dat Pru zich elke vijf minuten omdraaide om naar me te glimlachen. Het was vast een poging om het goed te maken, maar op mij kwam het alleen maar over als zelfingenomen.

Hoe krijgen mensen het toch voor elkaar om zo lang stil te zitten? Het lukte me niet om een comfortabele positie te vinden en ik bleef maar onrustig bewegen. In mijn hoofd was het nog steeds onrustig, en gedachten drongen zich aan me op. Het lukte totaal niet mijn geest leeg te maken, hoewel nadenken het laatste is wat ik wilde.

Ik begin te denken dat ik niet geschikt ben om te mediteren. Tijdens de middagwandeling was het ook de bedoeling dat we dat deden. Mindful zijn. Wat iets heel anders is dan een *full mind* hebben, hoewel een volle geest dus precies is wat ik heb. In de velden rond het centrum wemelde het van de mensen die mediterend aan het wandelen waren, dwalend als zombies, elke

stap geconcentreerd op ‘in het moment blijven,’ zoals ons was geïnstrueerd. De eerste paar minuten ging het wel, maar toen zag ik Pru en Mister Nederland helemaal op elkaar ingesteld langs zweven en stampte ik een paadje tussen de bomen in. Ik had ineens het gevoel gehad dat ik het geen seconde langer uithield in die langzaam bewegende menigte.

Toen ik eenmaal een stukje verder van die meditatiewandeling weg was gestampt voelde ik me opgelucht dat ik in het bos was: het was er koeler en het voelde veiliger, minder kwetsbaar. Het is al een tijdje geleden dat ik een echte paniekaanval heb gehad (de medicatie helpt), maar ik had wel degelijk dat strakke gevoel in mijn keel en borstkas gevoeld, en mijn hoofd was gaan bonken. Dus was het nu een enorme opluchting om even alleen te zijn. Ik ben er niet aan gewend om steeds mensen om me heen te hebben.

Ik ben benieuwd hoeveel kilometer ik ondertussen heb gelopen. Die steen geeft me geen aanwijzingen en ik ben totaal verdwaald. Ik ben doorweekt van het zweet en er zit een reusachtige blaar op mijn hiel. Ik bestudeer mijn voet nog eens en zie dat zich een ballon heeft gevormd over het rauwe stuk huid heen. Ik krab hard aan een muggenbeet op mijn enkel, net onder de rand van mijn yogabroek, om me van de pijn van de blaar af te leiden, tot de muggenbeet begint te bloeden. Dan leun ik achterover tegen het ruwe oppervlak van de steen en strek mijn benen voor me uit, kijk om me heen naar het uitzicht.

Keurige wijngaarden strekken zich overal om me heen uit, met hier en daar een crèmekleurig huis ertussen. Daken met rode pannen gloeien in het avondlicht. Er waait een briesje hierboven op de heuvel. Ik steek dankbaar mijn kin omhoog zodat het mijn bezwete hals en brandende wangen een beetje kan verkoelen. Het is van nu af aan in ieder geval wel allemaal heuvelafwaarts. Als ik de weg naar beneden volg ga ik misschien

iets herkennen, of staat er ergens een bord dat me wijst waar het centrum is.

Ik kijk achter me naar de weg die ik heb afgelegd en zie tot mijn ontzetting dat zich reusachtige zwarte wolken aan het vormen zijn. Ik zie ze zo ongeveer groeien terwijl ik ernaar kijk, steeds hoger en hoger en dan voor de zon, en het licht verandert plots van vriendelijk goud in ziekelijk, gekneusd paars. Het is ook ineens onheilspellend stil, en het dringt tot me door dat het achtergrondkoor van krekels en vogels dat me mijn hele weg heeft vergezeld ineens is stilgevallen. Ik leg een hand op de steen en grijp met mijn andere de horizontale lat van het kruis om mezelf aan op te trekken, voorzichtig mijn gewicht op mijn pijnlijke voet plaatsend. Laat ik maar snel teruggaan, voordat het gaat stortregenen.

Op dat moment hoor ik het gerommel van een motor en komt er een wit busje naast me tot stilstand. Ik kijk op in de verwachting een kalende Fransman in een nethemd aan te treffen, maar de chauffeur is een vrouw van ongeveer mijn leeftijd, met lang donker haar in een keurige paardenstaart. 'Kom maar,' roept ze boven de herrie van de motor en de wind uit, die plotsklaps kleine wervelingen van stof naast de weg begint te vormen. Ik kijk angstig omhoog naar de wolken, die nu de hele hemel donker hebben gemaakt. Komen er tornado's voor in dit deel van de wereld?

'Ik wilde net...' ebt mijn stem weg terwijl ik naar de weg gebaar in wat ik denk dat ongeveer de richting van het centrum is.

De eerste grote druppels regen spetteren op het stof op de weg voor me en dan op mijn gezicht. Ze zijn zo koud dat ik naar adem snak. Ik trek mijn hoofd tussen mijn schouders en sluit mijn ogen tegen de plotselinge, hamerende regendruppels. Ik ga snel op de passagiersstoel zitten.

‘Hoi, ik ben Sara Cortini,’ stelt ze zichzelf voor in het Engels (hoe weten ze toch altijd dat je niet Frans bent?). ‘Ik woon hier vlakbij.’ Ze wijst naar de top van de volgende richel terwijl de wolken die in hun greep krijgen. ‘Kom maar even bij mij schuilen, dan breng ik je daarna thuis. Waar logeer je?’

‘Hoi, Abi Howes. In het yogacentrum.’

Sara knikt, zet het busje in de versnelling en rijdt in een poging de ophanden zijnde wolkbreuk voor te zijn in hoog tempo een steil en stoffig pad op. Aangekomen bij haar huis springen we de bus uit en haasten ons door regendruppels die zo hard als hagel voelen. De wolkbreuk doorweekt ons volledig in de paar seconden die het kost om de deur van een elegant stenen pand te bereiken.

‘Waar zijn we?’ vraag ik terwijl ik de verzameling panden om ons heen in me opneem die hoog op de heuveltop staan.

Ze knalt de deur achter ons dicht, pakt een keukendoek en geeft die aan mij om mijn gezicht en haren mee af te drogen.

Dan zegt ze: ‘Welkom op Château Bellevue.’

Eliane

1938

DE ADEM VAN DE RIVIER HING in een sluier van mist boven de waterkering terwijl de zon begon op te komen. De eerste stralen van het latezomerlicht waren zacht en goud als het fruit – rijp om geplukt te worden – dat in de boomgaard aan de takken van de peren- en kweeperenbomen hing, terwijl het fluitende lied van het eerste zwartkopje de stilte van de nacht het westen in duwde en de zonsopkomst aankondigde.

De deur van de molenwoning ging open en een slanke figuur kwam naar buiten, haar blote voeten geluidloos voetafdrukken achterlatend op het gras dat nat was van de dauw. Ze hupte moeiteloos over de met mos bedekte stenen die de molenvliet overbrugden op de plek waar het water gefrustreerd schuimde en kolkte doordat het in het smalle kanaal onder het molenwiel werd gedwongen. Eliane verplaatste de drie brede houten latten die ze in haar linkerhand droeg naar haar andere hand, trok haar rokken op met de linker en stapte zelfverzekerd op de waterkering.

Haar vader, Gustave, die haar naar buiten was gevolgd om brandhout te halen, bleef even staan en keek toe hoe zijn dochter de rivier overstak, haar voortgang als een droom door het enkeldiepe water, haar voeten verborgen in de laag liggende ri-

viermist. Eliane voelde zijn aanwezigheid en keek over haar schouder. Zelfs op die afstand kon ze aan zijn ongebruikelijk sombere uitdrukking zien dat hij zich weer zorgen maakte om de dreiging van een nieuwe oorlog, nog geen twintig jaar sinds zijn eigen vader nooit was teruggekeerd van de vorige. Ze stak de latten op bij wijze van begroeting, en zijn gelaatstrekken verzachtten in zijn gebruikelijke welwillende glimlach.

De bijenkasten achter de acaciabomen langs de rivieroever waren stil toen ze ze bereikte. De inwoners verschuilden zich nog veilig binnen, wachtend tot de zonnestralen de lucht genoeg zouden hebben verwarmd om zich naar buiten te wagen. Ze trok geluidloos een aantal stukken dun touw uit de zak van haar schort, waarmee ze de latten voor de ingangsgaten van de bijenkasten bevestigde voordat ze aan hun drukke heen en weer gevlieg konden beginnen. Ze zouden die dag hoger op de heuvel worden gezet, zodat de bijen konden overwinteren in een beschut hoekje van de ommuurde tuin van het kasteel.

Elianes taak, als keukenhulp in Château Bellevue, bestond er onder meer uit dat ze elke dag de bijen inspecteerde en indien nodig hun suikervoorraad aanvulde om te zorgen dat ze de winter zouden doorkomen als die weer zo streng zou zijn. Monsieur *le comte* had gretig ingestemd met haar verlegen verzoek om de bijen te verzorgen. Het was hem opgevallen dat ze goed was met de natuur en haar bijen ertoe verleidde grote stukken druipende honingraat te produceren. Daarnaast zagen de kruiden en groente die ze in de moestuin verbouwde er ook altijd subliem uit. Zelfs de kokkin van het chateau, de ontzagwekkende madame Boin, leek in haar nopjes met het werk van Eliane en liep de laatste tijd tevreden neuriënd heen en weer tussen de geschrobde keukentafel en het houtgestookte fornuis.

Teruggekomen in de grotachtige keuken van de watermolen vulde Eliane een kan water en zette er een boeketje wilde bloemen in, dat ze midden op het versleten oliedoek zette dat over de tafel lag. Haar vader doopte een homp brood in zijn kom koffie en vroeg: 'Is het gelukt? Zijn de bijenkasten goed verzegeld?'

Eliane knikte en schonk koffie uit de geëmailleerde pot in haar eigen kom. Het ochtendlicht begon over tafel te kruipen terwijl ze haar stoel aanschoof.

'Alles staat klaar. Is Yves al wakker?'

'Nog niet. Je weet hoe hij is op zaterdagochtend.' Haar vader veinsde dat hij de luiheid van haar broertje afkeurde.

'We moeten de kasten snel verplaatsen. Het is niet goed voor de bijen om opgesloten te zitten als het warmer wordt.' Ze liet haar vinger over het lijntje licht glijden – nu al sterker geworden – dat ondertussen de bloemenvaas had bereikt en geluidloos in de richting van haar vader bewoog, die aan het hoofd van de tafel zat.

Haar vader knikte en veegde zijn snor af aan een gekreukte zakdoek, die hij terugstak in de zak van zijn blauwe overal.

'Dat weet ik.' Zijn stoel schraapte over de flagstones terwijl hij hem naar achteren schoof en moeizaam opstond. Hij was een grote, breedgebouwde man, met de goedgevulde buik en gespierde bouw van een leven lang graanmolenaar zijn. 'Ik ga hem wel even wakker maken.'

'Waar is maman?' vroeg Eliane terwijl ze een snee van het versgebakken brood sneed dat op een eikenhouten plank naast de net vrijgekomen plaats van haar vader lag.

'Die is naar madame Perret. Haar weeën zijn vannacht begonnen.'

'Ik heb vannacht inderdaad de telefoon gehoord. Was zij dat?'

Maar ze moet nog een maand...' Eliane hield op met snijden, het mes nog in de hand.

Haar vader knikte. 'Je moeder denkt dat het vals alarm is. Je kent Elisabeth Perret; die schrikt al van haar eigen schaduw.'

'Maar het is haar eerste baby,' berispte Eliane hem vriendelijk. 'Natuurlijk is ze nerveus.'

Hij knikte. 'Ik hoop dat het je moeder lukt om haar te kalmeren met een van haar *tisanes* en dat de kleine besluit nog een paar weken te wachten.'

Hij schoof een dienblad met witte boter en een pot kersensjam naar haar toe. Ze luisterde hoe zijn zware tred de houten trap deed kraken terwijl hij Yves ging wekken.

Toen ze haar moeder, Lisette, terug zag komen en haar fiets tegen de schuur zag zetten, pakte Eliane haar brood met jam en liep naar buiten om haar te helpen met haar tas met instrumenten en de mand kruidenmengsels die haar moeder altijd meenam op haar ronde. Ze kende als plaatselijke vroedvrouw bijna iedereen in en rond het dorpje Coulliac.

'Hoe is het met madame Perret?'

'Prima, er zat lucht klem. Dat krijg je als je in één keer een hele pot cornichons opeet. Maar het was niets wat een paar kopjes venkelthee niet kunnen verhelpen. Zo te zien is de baby van plan om nog een paar weken te blijven zitten waar hij zit. Ze draagt hem hoog en hij zit daar veel te lekker om eruit te willen komen. Typisch een jongen.' Haar moeder was griezellig accuraat in het voorspellen van het geslacht van de kinderen die ze zou helpen ter wereld te komen. 'Over jongens gesproken: waar is je broertje? Hij zou papa en jou toch helpen met het verplaatsen van de bijenkasten voordat je naar de markt gaat?'

Eliane knikte. Ze zette de rieten mand naast de gootsteen en